

S. Sayısı : 270

Askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek kanun lâiyhası ve Millî müdafaa, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/851)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/1937

26 - V - 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek olarak hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25 - V - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekâlet vekili
Dr. Refik Saydam

Esbabı mucibe lâiyhası

Osmanlı İmparatorluğunun inhilâle uğraması üzerine Türk milletine büyük bir âtifet olan bir reisin delâletile milletin lâyük olduğu istiklâl dünyada hiç bir milletin elde ettiği istiklâl ile kıyas kabul etmez ve kıymeti ölçülemez.

Millî savaş ve millî idare türk imanının, türk azminin, türk ergenliğinin eşsiz sembolidir.

Lozan sulhünü ve yepyeni Türkiye Cümhuriyet Hükümetini ve onu içeride ve dışarıda edindiği büyük ünü siyasal, sosyal inkilâbları tahakkuk ettiren Türkün en büyüğünün emir ve işaretine koşanların en küçük hizmetlerine karşı bile Türk milleti değer bilirlik göstermiştir.

Büyük Reismizin tasdik ve takdir ettiği veçhile milletimizin asil kanında mevcut hamaset ve kahramanlık ile asrın son sistem alât ve edevatı harbiyesine malik ve bütün bir husumet dünyasına karşı her şeyden ve her vasitadan mahrum olarak en müşkül ahval içinde senelerce çetin harbleri ve aynı zamanda dahilî isyanları başaran Atatürkün hemen yeni teşkil ettiği Hükümet ve ordusu ile kazandığı zafer tarihi bir hikâyeden ibaret kalmış olan eski seneler harbleri kahramanlıklarının fevkinde bir mahiyet irae ettiği müstağni arzıdır.

Ancak, Osmanlı İmparatorluğunun bozuk idaresi altında sırf Türke hâs bir kahramanlıkla ve türk varlığı için dünyanın her köşesinde harb eden ve bu uğurda istiklâl ve hayatlarını felce uğratan diğer harb malûllerini de milletin göstereceği bu yüksek atıfetten mahrum bırakmağı milletimizin yüksek âlicenablık şiarına uygun görülmez.

Bilhassa İstiklâl harbinin dahiyana idaresi içinde malûl kalanlara diğer malûller yanında hususî imtiyazat bahşedilmiş ise de Türk celâdet ve hamasetinin nesli âtiye devrine ne istiklâl malûllerini ve ne de diğer muharebeler malûllerinin bu zamandaki hayat yüksekliği karşısında bu maaşlarla vasatî derecede bile refahlarını temin etmek mümkün değildir.

Türk gençliğinin gelecek bir harbde türk varlığı için istihkarı hayata alıştırılması İstiklâl harbi malûllerinin ufak bazı imtiyazatı baki kalmak şartile ve bütün türk malûllerini Cümhuriyet adaletine yakışır bir surette refahile mümkün görülebilir.

Bu günkü umumî vaziyette İstiklâl harbi malûllerinin gerek diğer harbi malûllerinin asıl kanlarıyla bir türk tarihi yapan birer ferd derecesinde terfih edilmelerine hükmetmek zamanı gelmiştir.

Hal böyle iken: Eski harblerde türk celâdetini isbat etmek kasdile malûl kalanlar eski harb-

lerin Cümhuriyet Hükûmetine miras bıraktığı ıstırablarla çırpınıyorlar. Bu malûllerin hususî hayatındaki milli fedakârlığa mukabil yoksuzluğu ve ıstırabı karşısında 1 Haziran 1930 da mevkii intişara konan 1683 sayılı kanuna göre tekaüd muameleleri yapılanlar envai mahrumiyete katlanarak kuvvetli bir iman ve itimad ile bu işi yapan malûllerden ziyade refaha mazhar olmuşlardır.

Gerek İstiklâl harbi malûlleri ve gerek daha evvelki harbler malûlleri zaman icabı olarak hasbelkader son kanunla terfih edilenler karşısında, hayatları kısa da olsa Türk nesline uzun bir hayata sahip bir irfan ordusu bırakıyorlar. Yetim olarak ve yoksuzluk içinde yetişen bu irfan ordusunun menfi bir ruhla Türk nesli içinde kalması, Türk adalet ve hamasetinin ana hatlarına da uygun görülemez. Türk nesli içinde yine mahsus bir mevki alacak olan bu yetim ordusunun az da olsa babasının ve ırkının azm ile refaha yakın bir mevkide yetiştirilmesi şüphe edilemez ki Türk neslinin istikbali için kazanılacak büyük bir zafer olacaktır.

Bilhassa Türk ordusu bu nümuneye ve azme asabiyet ve şiddetle muhtaç bir vaziyettedir. Millî varlığının canlı birer tarihi olarak İstiklâl harbi malûllerile bu harbi hazırlayan diğer harbler malûllerine Cümhuriyet Hükûmetimizin adaletine uygun bir şekilde maaşlarına zam yapılması ve bazı ufak imtiyazat verilmesi hakkındaki 1683 sayılı kanuna eklenmesi hakkındaki bağlı kanun lâyihası tanzim edilmiştir.

Millî müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî müdafaa encümeni

Karar No. 44

Esas No. 1/851

5 - VI - 1937

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı askerî ve mülki tekaüd kanununa ek olarak hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinece Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte gönderildiğine dair olup Encümenimize havale edilen Başvekâletin 26 - V - 1937 tarih ve 6/1857 sayılı tezkere-leri ve merbutatı Maliye vekili Fuad Ağralı ve Bütçe kontrolü umum müdürü ile Millî müdafaa ve kâleti Siyasî müsteşarı hazır olduğu halde encümenimizde okundu ve görüşüldü.

Türk varlığını ve istiklâlini korumak için hayatlarını ve istikballerini felce uğratan değerli harbi malûllerimizin bu günkü maiyet yüksekliği karşısında aldıkları tekaüdiyelerle büyük bir sıkıntı ve ıztırap içinde buldukları ve bunların da Cümhuriyet idaremizin bütün millete bahşettiği nimetten istifade etmeleri için bir defaya mahsus olmak üzere terfihleri cihetine gidilmesi hakkındaki Hükûmetin esbabı mucibesile encümenimizce de pek yerinde görülmüştür.

Ancak 191 numaralı tefsir ile malûlini askeriyeden olup ta harbi malûlü namı verilen ve aid olduğu makamece tescil edilmiş olan malûllerin

1683 numaralı kanunun neşrinden evvel tekaüd edilenlerin almakta oldukları malûliyet maaşı ile refah zammının tutarı bu günkü yaşayış haline göre cüzi olması ve yaşadıkça artan ailesile pek muztarib bir halde oldukları görülmektedir. Bunlardan başka vatanın selâmeti ve vatandaşın sükûn ve huzura mazhar olması ümniyesile eşkıya müsademesinde veya hiç bir sunü taksiri olmayarak vazife ifası sırasında bir uzvunun cerhi veya vazife göremeyecek bir hale gelmesi gibi bedeni bir arızaya düçar olarak 551 numaralı kanun ile ona bağlı emraz cetvelindeki derecatla malûl olup ta 191 numaralı tefsire girmeyen subaylarla askerî memurların da aynı veçhile milletin atifetine muhtaç bir halde buldukları cihetle M. M. Vekâletince ve Divanı muhasebatça tescil edilecek olan bu gibi malûlini askeriyenin de harp malûlü gibi haklarında muamele ifası adle ve hakka uygun görülmüştür.

Binaenaleyh 551 numaralı kanunla ona bağlı emraz cetveline göre aldıkları refah zammının bir misli zammedilmesi ve vefatlarında kendilerine bakmış ve dertleriyle hemhal olmuş eytam

ve eramiline de kanunu mahsusu mucibince verilecek itam maaşına bu defa zammedilen refah zammının ilâvesile itası Encümenimizce yerinde görülmüş ve kanun lâyihasında yapılan değişiklik ve eklenen maddenin müttefikan kabulüne karar verilmiş ve müstacelen müzakeresi icra edilmek ricasile ve havalesi mucibince Maliye encümenine verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmuştur.

M. M. En. Rs.	M. M.	Kâ.
Diyarbakır	Erzurum	Samsun
K. Sevüktekin	Ş. Koçak	R. Barkın

Antalya	Balıkesir	Balıkesir
C. Mengilibörü	C. Esener	H. Çarıkla
Elâziz	Erzurum	İstanbul
A. S. Ohkay	A. Akyürek	Dr. H. Ş. Erel
Kars	Muğla	Sinob
H. Kızıldağan	N. Tuna	C. K. Incedaya
Urfa		
Gl. A. Yazgan		

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas : 1/851

Karar No : 69

8 - VI - 1937

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek olarak hazırlanmış Başvekâletin 26 Mayıs 1937 tarih ve 6/1857 sayılı tezkeresile Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası; Millî müdafaa encümenince müzakereden sonra encümenimize tevdi kılınmıştır. Lâyiha; Maliye vekili Fuat Ağralı ve Millî müdafaa Siyasî müsteşarı hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

551 sayılı kanunla malûller için tesbit edilen terfih zamları, hayatın nisbeten ucuz olduğu bir devrede takdir olunmuştur. 1930 haziranında meriyete giren yeni tekaüd kanununda malûliyet maaşlarının eskisine nisbetle artmış bulunması bir kısım malûllerimizi son senelerin hayat pahalılığından korumuş ise de eski hükümlere göre tekaüd edilen malûllerimizin vaziyetinde bir değişiklik yapmamıştır. Memleketi korumak ve kurtarmak savaşında kahramanca çarpışarak malûl kalanlar; vücûdlerindeki arıza sebebiyle de hayatlarını kendileri tanzim edemeyeceklerinden bunların yaşayışlarını ıslâh bir vazife olmuştur. Bu esasa göre hazırlanan lâyihaı encümenimiz de tasvib ve takdirle karşılamıştır. Bazı maddelerde encümenimizce şu tadiller yapılmıştır:

Birinci maddenin birinci fıkrasında yeni terfih zamlarının vaktile harb malûlü olarak tescil edilmiş bulunanlara aid olduğu sarahaten

ifade edilmiştir.

Millî müdafaa encümenince maddeye eklenen ikinci fıkra encümenimizce tayıy edilmiştir.

Muhtelif kanunlarla şimdye kadar harb malûlü olarak tescil edilmemiş bulunan bir kısmın hakkile tayin ve tefriki mümkün olmadığı gibi böyle bir fıkranın sonsuz bir müracaat kapısı açacağı da tabî görülmüştür. Bunlar hakkında Millî müdafaa vekâletince etraflı bir tetkik yapılınca kadar bir hüküm konulması encümenimizce daha uygun görülmüştür.

Millî Müdafaa encümeninin ikinci, üçüncü ve dördüncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Terfih zamları aileye intikal etmezse de birinci madde ile hayatları tanzim edilmek istenilen malûllerin ailelerine intikal edecek tekaüd maaşı gayet az olduğundan, bir malûlün elemli ve ıstırablı hayatını hafifletmeğe çok emek vermiş ve bu yüzden bir kaç mahrumiyetlere uğramış olanların alacakları yetim maaşının böylece bir miktar artmış olması muvafık görülmüş ve istisnaî vaziyete göre istisnaî bir hüküm koymak zarureti encümenimizce tasvib edilmiştir.

Kanunlarda malûliyet iddialarının bir kayid altına alınmaması, yıllarca sonra sebep ve başlangıcı hakkile tesbit edilemeyen bir takım malûliyet iddialarına yol açmaktadır. Bu iddiaların tevsiki ve bir karara rapti ekseriya müm-

kün olamamaktadır. Binaenaleyh lâyhaya ilâve edilen madde ile malûliyet iddialarının zamanla takyidi encümenimizce de çok yerinde bulunmuştur. Ancak kanunun neşrinden evvel tekaüd edilmiş olanların da bu madde hükmü dahilinde bulunduğu yani bunların yeniden yapacakları malûliyet iddialarının kabul edilme-yeceği ve şimdiye kadar yapılmış müracaatleri varsa bunların intacına devam edileceği tasrih edilmiştir.

Encümenimizce ilâve edilen fıkra bulunmamış olsa idi kanunun neşrinden evvel yapılmış müracaatleri de iptal etmek icab eder. Encümenimiz bunu yerinde bulmamış, ancak bundan sonraki müracaatlerin konulan ana hükme tâbi olmasını esaslara uygun görmüştür.

Mal. En. Rs.	M. M.	Kâtib
Bayazıt	Isparta	Çankırı
<i>Ihsan Tav</i>	<i>Kemal Ünel</i>	<i>M. Önsay</i>
Malatya	Aydın	Yozgad
<i>M. Nedim Zabcı</i>	<i>A. Menderes</i>	<i>E. Draman</i>
Manisa	Diyarbakır	Diyarbakır
<i>Tahir Hitit</i>	<i>Huriye Önez</i>	<i>Zülfü Tığrel</i>

Gümüşane

Birinci maddenin ikinci bendinde Müdafaa-i Milliye encümenince konulan (Dahilî tedibat ve eşkıya musademesinde malûl kalanların harb malûlü sayılması) hakkındaki kaydin kaldırılmasına muarızım
Ş. Öndersev

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 174

Esas No. 1/851

10 - VI - 1937

Yüksek Reisliğe

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek olarak hazırlanmış Başvekâletin 26 - V - 1937 tarih ve 6/1857 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen kanun lâyihası Millî Müdafaa ve Maliye encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Maliye vekili Fuat Ağralı ve Millî Müdafaa vekâleti siyasi müsteşarı Necib Ali Küçüka hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu.

Lâyiha 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun neşrinden evvelki hükümler dairesinde tekaüdlükleri icra edilmiş olan harb malûllerine 1683 sayılı kanun ile malûlen mütekaid olacakları için kabul edilmiş olan miktar derecesinde maaş verebilmek maksadile sevkedilmiştir.

Hükûmetin teklifinde yalnız harb malûllerinin bu suretle terfihi düşünülmüş ise de Millî Müdafaa encümeni harb malûllerini tarif eden 191 sayılı tefsir haricinde kalan askerî malûllerden hazaarda eşkiya musademesinde veya infilâklarda veya vazife esnasında harb silâhı istimali suretile malûl kalanları da kanunun şümûlüne almağı muvafık görerek o yolda bir tadil yapmıştır.

Maliye encümeni ise bu ilâveyi kabul et-

meyerek Hükûmetin noktai nazarına iştirakle lâyiha hükmünü harb malûllerine inhisar ettirmediği münasib görmüştür.

Encümenimiz yaptığı tetkikat ve aldığı izahat neticesinde harb malûlü haricinde kalan askerî malûlleri Millî Müdafaa encümeninin kabul eylediği şekilde ikiye ayırmağı adalet fikrine uygun görmemiş ve bunların da lâyihanın hükmüne ithali halinde her sene bütçeye yapacağı malî tesir 43 000 liradan ibaret olacağı Hükûmetçe ifade edilmiş olup bu miktar paranın iktihamı mümkün bir miktar olduğunu görerek lâyiha hükmünün askerî malûllere de teşmili muvafık görülmüştür.

Encümenimiz lâyihanın bu hususa aid hükmü değiştirilmek ve dördüncü maddeyi maksadı açıkça ifade eder şekilde yeniden yazmak suretile kabul eylemiştir.

Müstacelen müzakere dileğile Umumî Heytin tasvibine konulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Reis	R. V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
<i>M. Ş. Özkan</i>	<i>M. Ünsal</i>	<i>R. Karadeniz</i>

Kâtib			Malatya	Manisa	Maraş
Istanbul	Balıkesir	Çorum	O. Taner	T. Türkoğlu	A. Tiridoğlu
F. Öymen	E. Adakan	M. Cantekin	Muş	Muş	Ordu
Edirne	Gazi Antep	İzmir	Ş. Çiloğlu	Ş. Ataman	H. Yalman
F. Kaltakkıran	A. H. Ayerdem	H. Çakır	Seyhan	Sıvsa	
İzmir	Kayseri	Kırşehir	N. Eldeniz	R. Çiner	
K. İnang	N. Kerven	M. Seyfeli			

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun neşrinden evvel veya sonra eski hükümlere ve emraz cetvelindeki malûliyet derecelerine göre tekaüdü icra ve harp malûlü olarak tescil olunan subay ve askerî memurlara aşağıdaki miktarlarda terfi zammı verilir. Bu malûllerin 551 sayılı kanun mucibince halen almakta oldukları miktardan fazlasının tesviyesi Divanı muhasebatın tesciline bağlıdır.

Derece	Lira
1	100
2	90
3	70
4	60
5	50
6	40

MADDE 2 — İstiklâl harbi malûllerinin birinci maddedeki terfi zammı da dahil olmak üzere alacakları meblâğ yekûnu 1683 sayılı tekaüd kanununa göre 1 Haziran 1930 tarihinde aynı rütbeli ve aynı hizmetli malûl emsallerine verilen para miktarını geçmeyeceği gibi diğer harp malûllerinin alacakları miktar baliğide 1 Eylül 1929 tarihinde aynı rütbeli ve aynı hizmetli subay ve askerî memurlar için tesbit edilmiş olan maaş üzerinden tahsis edilen miktarı geçemez.

MADDE 3 — Her ne suretle olursa olsun malûliyet iddiaları tekaüd talebile birlikte, resen tekaüde sevk halinde de buna ittila tarihinden itibaren nihayet bir ay içinde yapılabilir. Bu müddetten sonra vaki olacak malûliyet iddiaları mesmu olamaz.

M. M. ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 sayılı tekaüd kanununun meriyetinden evvelki hükümlere ve 551 sayılı kanun ile ona bağlı emraz cetvelindeki malûliyet derecelerine göre tekaüdü icra ve harp malûlü olarak tescil olunan subay ve askerî memurların almakta oldukları terfi zamlarına bir misli zam yapılmıştır.

Dahilî tediblerle eşkiya müsademelerinde ve vazife icabı olarak harp silâhlarından birinin istimali neticesinde, veya infilâk sebeplerle, sunu taksiri olmaksızın malûl kalanlardan eski hükümlere göre tekaüd maaşı alanlar hakkında da bu hüküm tatbik olunur.

Bu zammın tesviyesi Divanı muhasebatın tesciline bağlıdır.

MADDE 2 — Birinci maddeye göre yapılan zam dahil olduğu halde malûllerin alacakları para miktarı 1 Haziran 1930 tarihinde tekaüd edilen aynı rütbeli ve aynı hizmetli malûl emsallerinin aldıkları para miktarını geçemez.

MADDE 3 — Bu kanunla yapılan zamlar maaş hükümlerine göre yetimlere de intikal eder.

MADDE 4 — Her ne suretle olursa olsun malûliyet iddiaları tekaüd talebile birlikte ve resen tekaüde sevk halinde de buna ittila tarihinden itibaren nihayet bir ay içinde yapılabilir. Bu müddetten sonra vaki olacak malûliyet iddiaları mesmu olamaz.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununa
ek kanun lâyihası

MADDE 1 — 1683 sayılı askerî ve mülkî tekaüd kanununun meriyetinden evvelki hükümlere ve 551 sayılı kanun ile ona bağlı emraz cetvelindeki malûliyet derecelerine göre tekaüdü icra ve harp malûlü olarak tescil edilmiş bulunan subay ve askerî memurların almakta oldukları terfih zamlarına bir misli zam yapılmıştır.

Bu zammın tesviyesi Divanı muhasebatın tesciline bağlıdır.

MADDE 2 — Millî müdafaa encümeninin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3 — Millî müdafaa encümeninin üçüncü maddesi aynen.

MADDE 4 — Her ne suretle olursa olsun malûliyet iddiaları tekaüd talebile birlikte ve resen tekaüde sevk halinde de buna rttılâ tarihinden itibaren nihayet bir ay içinde yapılabilir. Bu müddetten sonra vaki olacak malûliyet iddiaları mesmu olamaz.

Bu kanunun neşrinden evvel tekaüd edilmiş olanların bundan sonra vaki olacak malûliyet iddiaları da bu madde hükmüne tâbidir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî ve mülkî tekaüd kanununa ek kanun
lâyihası

MADDE 1 — 1683 sayılı tekaüd kanununun meriyetinden evvelki hükümlere göre tekaüd edilip 551 sayılı kanun ile terfih zammı almakta olan malûl subay ve askerî memurların bu terfih zamları bir misli artırılmıştır.

Bu zammın tesviyesi Divanı muhasebatın tesciline bağlıdır.

MADDE 2 — Millî müdafaa encümeninin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3 — Millî müdafaa encümeninin üçüncü maddesi aynen.

MADDE 4 — Her nesuretle olursa olsun malûliyet iddiaları tekaüd talebleriyle birlikte ve resen tekaüde sevk halinde de buna rttılâ tarihinden itibaren nihayet bir ay içinde yapılabilir. Bu müddetten sonra vaki olacak malûliyet iddiaları mesmu olmaz.

Bu kanunun neşrinden evvel tekaüd edilmiş olanlar da malûliyet iddialarını bu kanunun neşrinden itibaren ancak bir ay içinde yapabilirler.

Hü.

M. M. E.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri heyeti memurdur.

MADDE 6 — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

25 - V - 1937

Bş. V. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Ş. Saraçoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>S. Arıkan</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>

Mal. E.

**MADDE 5 — Millî müdafaâ encümeninin
5 nci maddesi aynen .**

**MADDE 6 — Millî müdafaâ encümeninin
6 nci maddesi aynen.**

B. E.

**MADDE 5 — Millî müdafaâ encümeninin
5 nci maddesi aynen.**

**MADDE 6 — Millî müdafaâ encümeninin
6 nci maddesi aynen.**

